

Poznań, 30 grudnia 2017 r.

Prof. dr hab. Piotr Tryjanowski

Instytut Zoologii

Wydział Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

e-mail: piotr.tryjanowski@gmail.com

**Ocena osiągnięcia naukowego oraz pozostałej aktywności naukowo-
badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej dr. Sławomira Mitrusa
dokonana w związku z postępowaniem habilitacyjnym**

O Habilitancie

Ocenę osiągnięcia naukowego oraz pozostałych rodzajów aktywności sporządziłem na podstawie otrzymanych dokumentów, zebranych w cztery załączniki, dodatkowo zaopatrzone w dwie płyty CD z plikami PDF wszystkich prac.

Habilitanta poznałem osobiście podczas konferencji naukowych, gdzie miałem możliwość wysłuchania Jego wystąpień. Ponadto był On gościem seminarium naukowego w moim macierzystym Instytucie Zoologii, przy okazji warto wspomnieć, że seminarium to zgodnie zostało uznane za jedno z najlepszych w ciągu historii 8 lat istnienia tej inicjatywy w Instytucie i zakończyło się nawet podjęciem współpracy z moimi młodszymi kolegami pracującymi w IZ.

Pan dr S. Mitrus prace magisterską i doktorską obronił na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UJ, odpowiednio w 1998 i 2003 roku. Aspektem łączącym obie dysertacje był żółw błotny *Emys orbicularis*, którym to Habilitant zainteresował się już w szkole średniej. Następnie pracował w AGH w Krakowie, odpowiednio na stanowiskach asystenta i adiunkta, by w 2005 roku rozpocząć pracę w Uniwersytecie Opolskim, gdzie pracuje do dnia dzisiejszego.

Zmienił swoje zainteresowania badawcze, ale o tym aspekcie wspomnę w dalszej części recenzji.

Ogólna ocena dorobku naukowego habilitanta

Ocenę dorobku naukowego dr. Mitrusa zacznę od przytoczenia i skomentowania informacji dostępnych w bazie danych *Web of Science*. Odnotowano tam 22 pozycje jego współautorstwa (w tym 16 pozycji z pierwszym autorstwem, bądź gdzie jest jedynym autorem), co dobitnie oznacza, że był ważną osobą nawet podczas publikowania w większych zespołach naukowych. Jego prace dotychczas cytowane były 100 razy, w tym bez autocytowań – 75 razy (stan z 30 grudnia 2017 r.); Indeks Hirscha $H = 6$. Ciągłe najlepiej cytowane są Jego wcześniejsze prace dotyczące biologii, ekologii i ochrony żółwia błotnego, co jest funkcją charyzmatyczności gatunku, ciekawych pomysłów badawczych i rzecz jasna funkcją czasu, bowiem właśnie te prace zostały najwcześniej opublikowane.

Oceniam zatem, że pod względem naukowym Habilitant nie ustępuje innym badaczom, których dorobek miałem okazję oceniać w ramach procedury habilitacyjnej.

Zwraca uwagę szerokie spektrum zainteresowań Kandydata, a jednocześnie wykonywanie badań, nawet tych, które dopiero rozpoczynał, od razu na wysokim światowym poziomie, o czym jasno świadczą miejsca publikacji wyników i ich międzynarodowy odbiór. Dr Mitrus ewidentnie potrafi współpracować z innymi osobami i swobodnie porusza się po różnych tematykach badawczych. Z racji moich własnych zainteresowań, szczególnie spodobały mi się dwie prace: (1) Hebda G., Pochrzast K., Mitrus S., Wesołowski T. 2013. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 28: 445–450 i (2) Mitrus S., Hebda G., Wesołowski T. 2016. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 31: 135–139, zresztą nawiązujące do wcześniejszej pracy Hebda & Mitrus (2011) w sposób kompleksowy analizujących dekompozycję materiału gniazdowego ptaków, wpływ sytuacji w gnieździe ptasim dla mrówek. Niezwykle cenne jest wykonywanie części badań w zbliżonych do naturalnych ekosystemach Białowieskiego Parku Narodowego. W czasie gdy spora, by nie powiedzieć wprost zdecydowanie zbyt duża, część prac wykonywana jest wyłącznie w skrzynkach lęgowych, autorzy wykorzystali możliwość wykonania prac w naturalnych dziuplach lęgowych.

Szczegółowa ocena osiągnięcia naukowego

Osiągnięcie naukowe zostało zatytułowane: **Wpływ jakości i lokalizacji gniazda na cechy historii życiowej u mrówki *Temnothorax crassispinus*.**

Efektom podjętych badań jest cykl sześciu publikacji: pięć samodzielnych i jedna, której Habilitant jest pierwszym i równocześnie korespondencyjnym autorem. Prace ukazały się w następujących czasopismach z listy JCR: *Ecological Entomology*, *Insectes Sociaux* (2 prace), *European Journal of Entomology* (2 prace), *Entomologica Fennica*. Dwa pierwsze z wymienionych czasopism są bardzo cenione w środowisku badaczy owadów społecznych.

Dr Sławomir Mitrus bardzo dobrze przedstawił podstawy swoich badań i znaczenie otrzymanych wyników w Autoreferacie (załącznik nr 2).

Mrówki są bardzo licznymi i fascynującymi owadami, nie dziwi zatem, że budzą zainteresowanie badaczy na całym świecie. Habilitant potrafił tak wymyślić tematy badań i wykonać stosowne obserwacje i eksperymenty, że obecnie jest uznawanym specjalistą od ekologii tej grupy owadów w Europie.

Jako szczególnie cenne w Jego badaniach uznaję połączenie wyboru miejsc gniazdowych z zagadnieniami cech historii życia badanego gatunku oraz umiejętne połączenie obserwacji terenowych z ich skuteczną weryfikacją w kontrolowanych warunkach laboratoryjnych.

Bardzo interesująca jest praca (nr 1 wśród publikacji rozpatrywanych jako osiągnięcie naukowe) dotycząca wpływu roślin (dwóch gatunków niecierpków) na zasiedlanie gniazd. Umiejętnie łączy wiele aspektów biologii mrówek z biologią ekosystemową.

Uzyskane i przedstawione w osiągnięciu naukowym wyniki są interesujące nie tylko dla myrmekologów, czy innych ekologów badających owady, ale mają szersze znaczenie biologiczne i mogą być z powodzeniem wykorzystane w dyskusjach dotyczących adaptacji do zmian klimatu, kosztów reprodukcji, wpływu inwazji biologicznych na gatunki rodzime, czy nawet ewolucji struktury płci w populacji.

I na zakończenie pozostaje także swoista perełka, czyli bardzo ciekawa część dotycząca planów badań. Wygląda na ambitną, a jednocześnie realistyczną. Ze swej strony mógłbym dodać, że może warto w przypadku badań przezimowania mrówek zwrócić

także uwagę na potencjalne pasożyty i patogeny atakujące mrówki, to mogłoby pomóc wyjaśnić kilka aspektów ich biologii związanych z umieralnością w okresie zimowym.

Ocena innych rodzajów aktywności zawodowej Habilitanta

Dr Mitrus był promotorem 5 prac magisterskich na AGH, sprawował opiekę techniczną nad 5 magistrantami w UO, a obecnie jest promotorem (choć może to już prace obronione) 3 prac magisterskich. Dodatkowo był promotorem 19 prac licencjackich. Prowadzi liczne kursy dla studentów, ale co warto podkreślić, są to również zajęcia o charakterze ogólnouczeniowym i dla studentów innych kierunków niż biologia.

W tym miejscu chciałbym poczynić uwagę krytyczną. Mianowicie niska jest skuteczność aplikacji o granty własne przez dr. Mitrusa i ten fragment aktywności naukowej należałoby zdecydowanie usprawnić.

Habilitant angażował się w praktykę ochrony przyrody i jej szeroką popularyzację. Prowadzi w tym zakresie także działalność ekspercką, m.in. jest członkiem Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Opolu. W życiorysie naukowym zauważyłem udział w dużej liczbie konferencji naukowych międzynarodowych i krajowych, oraz wyjazdy zagraniczne – każdorazowo do bardzo dobrych jednostek naukowych, w tym do grupy prof. J. Heinze – chyba jednego z najlepszych na świecie specjalistów od mrówek.

To co uważam za szczególnie cenne i świadczące o kompetencjach naukowych Habilitanta, a rzadko podkreślane w recenzjach, to zaangażowanie w rozwój nauki poprzez wykonywanie recenzji dla specjalistycznych czasopism. Dla czasopism indeksowanych w Journal Citation Reports dr Mitrus wykonał co najmniej 24 takie recenzje, w tym dla tak prestiżowych czasopism jak *Insectes Sociaux* czy *Biological Conservation*.

Wniosek końcowy

Jak to wcześniej uzasadniłem, z przyjemnością uznaję, że osiągnięcie naukowe będące podstawą postępowania habilitacyjnego oraz dorobek naukowy dr. Sławomira Mitrusa zdecydowanie spełnia wymagania stawiane w postępowaniu habilitacyjnym przez prawo o stopniach naukowych i tytule naukowym (Ustawa z

dnia 14 marca 2003 r. z późniejszymi zmianami, Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2015 r., Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r.). Wniosek o nadanie dr. Sławomirowi Mitrusowi stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk biologicznych, dyscyplinie biologia uważam za w pełni uzasadniony.

Prof. dr hab. Piotr Tryjanowski

